

Statencommissie: Milieu Water en Groen
Ruimte, Infrastructuur en Mobiliteit

Postbus 122
9400 AC ASSEN

Referentie : NFVR.2004.2175
Behandeld door : G.C. van 't Klooster
Betreft : inspraakreactie NLTO op
ontwerp POP II
Drachten : 16 februari 2004

Geachte heer/mevrouw,

Bijgaand stuur ik ter kennisname de reactie van de Noordelijke Land- en Tuinbouw Organisatie op het ontwerp POP II.

Hoogachtend,
NLTO Drenthe

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'G.C. van 't Klooster', written in a cursive style.

G.C. van 't Klooster, secretaris.

Noordelijke Land- en Tuinbouw Organisatie

Landbouwhuis Drachten, Lavendelheide 9, Postbus 186, 9200 AD Drachten
Tel.nr.: (0512) 30 50 00, Fax (0512) 30 50 01

Bankrekeningnummer: 30.28.00.107 Van toepassing zijn de Algemene Voorwaarden, KvK nr. 40048607

Drenthe

Reactie NLTO op ontwerp POP II van de provincie Drenthe

1. Algemeen

POP II blijft moeilijk toegankelijk en is nog te weinig ontwikkelingsgericht

Op enkele onderdelen zijn aanpassingen in de tekst van het voorontwerp POP II doorgevoerd die de leesbaarheid ten goede komen. De inhoud en opzet zijn in hoofdzaak ongewijzigd gebleven. Daarmee blijft het ontwerp POP II een moeilijk toegankelijke nota waarbij burgers die kennis willen nemen van het omgevingsbeleid zich niet gemakkelijk een goed beeld zullen kunnen vormen van de betekenis die de teksten voor de ruimtelijke ontwikkelingen zullen hebben. Dat betekent tevens dat de kritiek van de NLTO op de uitputtende beschrijvingen en de op onderdelen gedetailleerde regelingen blijft gehandhaafd.

POP II nog geen evenwicht tussen marktontwikkelingen en regelgeving

De NLTO vindt dat de provincie zich ook in het ontwerp plan nog onvoldoende realiseert dat ontwikkelingen in het landelijk gebied maar in beperkte mate door provinciaal ruimtelijk beleid zijn te sturen. De NLTO concludeert dit op basis van het tamelijk stringente beleid voor de zones en uitspraken over waterbeheer, natuur en ontwikkeling van intensieve veehouderij. De NLTO benadrukt dat internationale marktontwikkelingen en consumentengedrag richtinggevend zijn voor de toekomst van het landelijk gebied in Drenthe. Voor boeren en tuinders geldt dat immers vooral daarop de investeringsbeslissingen die zij met het oog op de continuïteit van hun bedrijf moeten nemen worden gebaseerd. De NLTO onderstreept nogmaals het gestelde in de nota De Drentse Landbouw Agenda waarin de trends die in de komende jaren de ontwikkelingen in de land- en tuinbouw zullen bepalen staan beschreven. Genoemd wordt dat het Europees landbouwbeleid met lagere prijzen voor belangrijke producten die Drentse boeren voortbrengen onvermijdelijk leidt tot een grootschaliger landbouw. Aan die tendens kan provinciaal beleid niets veranderen.

GS verwijzen in de beantwoording overigens naar het actieprogramma van de Drentse Landbouw Agenda en noemt dat het dan gaat om de onderwerpen: omvang van de agrarische bouwpercelen, vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en verplaatsingsmogelijkheden.

Dit zijn echter enkele, weliswaar belangrijke, onderwerpen waardoor de algemene uitgangspunten van het omgevingsbeleid worden geconcretiseerd. De NLTO heeft in het algemene deel van zijn reactie op het voorontwerp evenwel juist een pleidooi gehouden voor een bredere, dynamische marktgeoriënteerde benadering van de landbouw in het omgevingsbeleid. Deze oriëntatie staat tegenover de traditionele verbodsplanologie die het ontwerp POP II kenmerkt waarin de nadruk ligt op het tegengaan van ongewenste ontwikkelingen met het oog op de bescherming van ruimtelijke waarden.

De NLTO herhaalt derhalve het pleidooi voor een minder uitgebreid en vooral globaler omgevingsbeleid waarin de provincie zich zoveel mogelijk beperkt tot het aangeven van de belangrijke kaders voornamelijk door het vaststellen van kwaliteitsdoelstellingen. Daarbinnen zou aan gemeenten en marktpartijen (bedrijven en burgers) de ruimte moeten worden gegeven voor eigen uitwerkingen en keuzes. De NLTO vindt dat belangrijke provinciale kaders voor het landelijk gebied zijn: versterking van de identiteit van het landelijk gebied, versterking van de agrarische infrastructuur in het landelijk gebied en van de economische positie van landbouwbedrijven, concentratie van stedelijke ontwikkelingen in grotere kernen, ontwikkeling en versterking van de EHS en een evenwichtige doorvoering van nieuwe inzichten in het waterbeheer als beschreven in de nota Waterbeheer 21ste eeuw.

2. Investeren in landelijke milieunormen

Noodzaak van economische groei voor verbetering milieukwaliteit onderkennen

In reactie op het voorontwerp bestreed de NLTO het uitgangspunt dat economische groei geen voorwaarde is voor milieu-investeringen. Juist het omgekeerde is ook in de landbouw het geval. Alleen economisch gezonde land- en tuinbouwbedrijven kunnen echt in milieu investeren.

GS onderkennen de noodzaak van economische groei voor het genereren van werkgelegenheid. Op zich leidt, aldus GS, economische groei echter tot meer milieubelasting. Daarom blijven GS streven naar ontkoppeling van economische groei en meer milieubelasting. GS delen de opvatting van de NLTO dat investeringen en dynamische ontwikkeling de milieukwaliteit kunnen verbeteren, maar delen niet de opvatting dat milieu-investeringen alleen op basis van economische groei worden gedaan.

Deze tamelijk academische discussie is een illustratie van de uiteenlopende vertrekpunten tussen GS en de NLTO in de benadering van ruimtelijk-economische ontwikkelingen.

Inzet nodig op Europese en landelijke milieunormen, geen Drentse milieunormen

De NLTO is oneens met aanscherpingen in milieunormen die in het voorontwerp POP II staan voor nitraat en ammoniak. De NLTO vindt dat Drenthe zich in de eerste plaats zou moeten richten op Europese en landelijke normen. Pas als er ook geld en instrumenten zijn voor verplaatsing en aanpassing van agrarische bedrijven die door Drentse normen worden getroffen is er een basis voor discussie over scherpere provinciale milieunormen.

In de antwoordnota komen GS ten dele aan deze kritiek tegemoet. Voor de ammoniakdoelen wordt verwezen naar de beleidsdoelstellingen uit NMP 4. Hierin is een inspanningsverplichting genoemd van 100 kton NH₃ in 2010 hetgeen vertaald naar de landbouw neer komt op 86 kton NH₃. Verdeeld over de provincies is dat 6,1 kton voor Drenthe. De NLTO verwees naar de EC-NEC richtlijn waarin voor Nederland een resultaatverplichting van 128 kton is opgenomen zonder een doorvertaling per provincie. GS erkennen dat de in het voorontwerp POPII genoemde 6 kton voor Drenthe geen afrekenbare doelstelling is. Ook wordt, volgens de NLTO terecht, aangegeven dat de ammoniakdoelstellingen door generieke maatregelen moeten worden gerealiseerd. Voor objectgericht ammoniakbeleid is er de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). GS verwijzen naar de ammoniakkaart en naar het stappenplan analyse veehouderijbedrijven waarin de gevolgen van de Wav voor Drenthe in beeld worden gebracht. De ammoniakkaart is evenwel nog niet vastgesteld. Dit zal binnenkort naar verwachting gebeuren. De NLTO deelt de zorg van GS over de financiële middelen en de beschikbaarheid van instrumenten om bedrijfsaanpassingen en –verplaatsingen in het kader van ammoniakbeleid te kunnen financieren. De NLTO is GS erkentelijk dat zij uitsprekt dit onder de aandacht van het kabinet te zullen brengen.

Ten aanzien van de nitraatdoelstellingen wordt genoemd dat voor milieubeschermingsgebieden de EU streefwaarde van 25 mg nitraat/l wordt gebruikt. GS erkennen dat de betekenis van deze norm niet duidelijk is aangegeven. Het betreft een inspanningsverplichting die dus niet afrekenbaar is.

Samenvattend vindt de NLTO dat het ontwerp plan weliswaar meer duidelijkheid schept omtrent het ambitieniveau ten aanzien van de milieunormen voor ammoniak en nitraat maar dat onduidelijk blijft wat de betekenis is van de inspanningsverplichting die GS zichzelf opleggen. De NLTO vindt dat in het POP II de provincie klip en klaar zou moeten uitspreken dat alleen landelijk beleid en regelgeving en geen eigen Drentse normen uitgangspunt zijn voor het omgevingsbeleid.

3. Water

EU kaderrichtlijn niet verwerken in ontwerp POPII

In de reactienota gaan GS zeer uitgebreid in op onderwerpen die betrekking hebben op waterbeheer, ondermeer op de Europese Kaderrichtlijn water. GS lichten toe dat op dit moment wordt gewerkt aan implementatie van de kaderrichtlijn. De provincie heeft veelal een coördinerende rol. Overige betrokkenen zijn de waterschappen en het Rijk. Reeds nu wordt voorzien dat de normstelling van de Richtlijn onhaalbaar is. De NLTO onderstreept dit en verwijst voor de gevolgen van een consequente doorvoering van de Kaderrichtlijn naar een recente studie van Alterra. Daarin wordt geconcludeerd dat land- en tuinbouw dan vrijwel onmogelijk is in ons land.

De NLTO kan zich voorstellen dat dit onrealistische en met de uitgangspunten van het ontwerp POP II strijdige perspectief reden is de betekenis van de Kaderrichtlijn niet in het ontwerp POP II te verwerken.

4. Beekdalen

Optimale waterhuishouding voor landbouw in beekdalen realiseren en handhaven

GS streven ernaar op basis van de trits vasthouden-bergen-afvoeren zoveel mogelijk water vast te houden door waterlopen ondieper en breder aan te leggen. GS willen een robuuste, natuurlijke inrichting vanuit het belang van de beken als basis van het waterhuishoudkundig systeem. GS spreken uit in de beekdalen geen maatregelen te zullen nemen om extra water vast te houden. Dat zal alleen in de bergingsgebieden het geval zijn.

De NLTO ziet in het voorgestelde beleid niet dat op voorhand een optimale inrichting voor de landbouw in gevaar komt. Verbetering ervan door waterafvoer te versnellen is echter uitgesloten. Voorts wordt wateroverlast in beekdalen als een risico beschouwd dat moet worden aanvaard. Maatregelen om dit tegen te gaan worden niet genomen. De NLTO onderstreept dat ook in beekdalen een op landbouw afgestemd en geoptimaliseerde waterhuishouding mogelijk moet zijn door goed onderhoud te plegen, maar ook door inrichtingsmaatregelen.

Beperking aanwijzing beekdalen noodzakelijk

De NLTO merkt op dat dit beleid grote investeren vraagt en een behoorlijk ruimtebeslag op landbouwgronden zal vergen. Het is daarom dat de NLTO in de reactie op het voorontwerp reeds verzocht om de waterschappen op te dragen beekdalen aan te wijzen die expliciet een functie in beheer conform de trits kunnen vervullen. GS wijst echter zelf alle beekdalen hiervoor aan. Dit leidt tot een ambitie die welhaast onhaalbaar moet zijn. Het ontbreken van een tijdpad en financieringsplan onderstreept dit. Het gevolg is wel dat jaren van onzekerheid voor betrokken agrarische ondernemers dreigt.

Geen aanduiding 'ontwikkeling natuurwaarde' in beekdalen

Voorts noemen GS beekdalen belangrijk voor de EHS en deze zijn daarom ingedeeld in zone IV en op de ontwikkelingskaart aangeduid als 'ontwikkeling natuurwaarde'. Voor deze gebieden geldt dat het instrumentarium van de EHS wordt ingezet (begrenzing, aankoop en beheer). Voor gebieden die deel uit maken van de landbouwhoofdstructuur is die keuze niet gemaakt. Bovendien erkennen GS dat er onvoldoende instrumenten zijn om alle beekdalen in Drenthe natuurlijk in te richten. De NLTO vindt dat de aanduiding beekdal geen reden is om een gebied aan te duiden in de zone III of IV. De indeling in zone IV van enkele beekdalen dient derhalve te vervallen. Eveneens geldt dit voor aanduiding 'ontwikkeling

natuurwaarde', met betrekking tot de beekdalen die niet in het Natuurgebiedsplan zijn begrensd als natuur in de EHS. Deze gebieden worden immers niet voor natuur ontwikkeld.

Geen extra beperking bebouwing bestaande agrarische bedrijfslocaties in beekdalen

Voor de beekdalen geldt het 'nee...tenzij' principe. Ter toelichting vermelden GS dat het gaat om kapitaalintensieve ontwikkelingen zoals woningbouw en bepaalde vormen van agrarisch grondgebruik. Genoemd worden glastuinbouw, kwekerijen en intensieve veehouderij. Werken die de waterafvoer versnellen zijn evenmin toegestaan. Bij de inrichting moet met wateroverlast rekening worden gehouden.

Uit deze toelichting blijkt dat ook agrarische ontwikkeling in de beekdalen aan strikte beperkingen lijkt gebonden of daardoor extra kan worden belemmerd. De NLTO vindt het acceptabel dat nieuwe woningen en bedrijfslocaties niet zijn toegestaan in beekdalen. Aan bestaande agrarische bedrijven in beekdalen zouden echter dezelfde bebouwings- en verder ontwikkelingsmogelijkheden moeten geboden als buiten de beekdalen. Onbegrijpelijk is dat in dit verband intensieve veehouderij en kwekerijen expliciet worden genoemd. Allerm minst is immers aangetoond dat die een bedreiging kunnen vormen voor de waterhuishouding in beekdalen. Ook is de NLTO van mening dat verbetering van de waterhuishouding ten behoeve van de landbouw in beekdalen mogelijk moet zijn en niet op voorhand op gespannen voet staat met de genoemde trits.

De NLTO verzoekt het ontwerp POP II te wijzigen in die zin dat voor bestaande agrarische bedrijfslocaties in beekdalen geen extra beperkingen t.a.v. bebouwing ed.

5. Hydrologische aandachtsgebieden

Herhaald pleidooi voor beperking hydrologische aandachtsgebieden

Ten aanzien van hydrologische aandachtsgebieden expliciteren GS de rol van waterschappen. Aan hen de taak om de gebieden in de beheersplannen te begrenzen. Zorgvuldig bestuur vereist dat hieraan hydrologisch onderzoek ten grondslag ligt. In die zin is aan het bezwaar van de NLTO tegemoet gekomen, zij het dat ten aanzien van gebieden waar de hydrologische begrenzing in beheersplannen nog niet heeft plaats gehad genoemde aanduiding uitsluitend indicatief zou moeten zijn. Aansluiten vraagt de NLTO aandacht voor de wederzijdse beïnvloeding. Vernatting van natuurgebieden mag niet ten koste gaan van functies in de zones I, II en III. Het omgekeerde ook niet. Met name nabij de EHS is dat strijdig met het uitgangspunt dat de EHS begrenzing zodanig wordt gekozen dat sprake is van interne buffering. Dat betekent dat nabij EHS de hydrologische aandachtsgebieden de begrenzing van het natuurgebiedsplan zouden moeten volgen. Deze relatie wordt door GS ten onrechte niet gelegd.

Geen dubbele vergunningplicht

Ten aanzien van de vergunningplicht voor drainage blijft het bezwaar van de NLTO dat een dubbel vergunningstelsel wordt geïntroduceerd overeind. De vergunningeis van het waterschap blijft bestaan. GS kiezen ervoor aan gemeenten over te laten om in het bestemmingsplan een voorschrift omtrent de verplichting tot het verkrijgen van een aanlegvergunning voor drainage op te nemen, althans voor zover het geen beekdalen betreft. Daar is altijd een aanlegvergunning vereist. De NLTO vindt dat een dubbele vergunningplicht moet worden voorkomen en ziet niet in dat een aanlegvergunning een meerwaarde biedt als ook een vergunning van het waterschap nodig is.

6. Integrale zonering

In het ontwerp POP II wordt in zone 1 en 2 landbouw de hoofdfunctie genoemd. Voor grondgebonden landbouw zijn er volop mogelijkheden aldus POP II. Bij nadere beschouwing van de beleidsregels blijkt de landbouw in die zones nauwelijks beschermd te worden tegen allerlei andere ruimtevragers zoals woningbouw, bedrijventerreinen, landgoederen, infrastructuur etc. Maar bovenal blijkt dat de ontwikkelingsruimte voor de landbouw zelf ondanks dat zij hoofdfunctie is, toch behoorlijk te worden beperkt. Nog meer in het bijzonder geldt voor de zones III en IV dat mogelijkheden voor landbouwontwikkeling beperkt zijn. In deze gebieden is de landbouw nevensgeschikt (zone III) of soms ondergeschikt (zone IV). Onderstaand wordt dit nader toegelicht.

Bijlage C met kaarten zijn te stringente toetsingskaders

De bijlage C met bijbehorende kaarten waarin 391 gebiedsdelen met specifieke kenmerken staan hebben, zo blijkt reeds uit de praktijk van de afgelopen jaren waarin daarmee reeds werd gewerkt, een stringente betekenis. Met name in de zones II, III en IV. In de reactie op het voorontwerp riep de NLTO de provincie reeds op in die zones echt voor landbouw te kiezen door de betekenis van bijlage C in de zones I en II ondergeschikt te maken aan landbouwontwikkeling en in zone III en IV meer ruimte voor afwegingen ten gunste van landbouwontwikkeling te bieden. In het ontwerp POP II is het beleid t.a.v. de zonering evenwel niet gewijzigd. Dat geldt dus ook voor de betekenis van de bijlage C. Daardoor blijft de kritiek van de NLTO overeind dat door de belangrijke betekenis van de bijlage C de ontwikkelingsruimte voor landbouwbedrijven zodanig wordt beperkt dat dit de hoofddoelen van de zones met landbouwontwikkeling overschaduwde. Als voorbeeld noemt de NLTO dat voor veel gebieden de openheid als kenmerkende eigenschap wordt genoemd. In lintbebouwing is agrarische bebouwing doorgaans alleen mogelijk achter het lint, vaak gelegen net in het open gebied. Uit praktijkvoorbeelden blijkt dat de bijlage C gelet op genoemd kenmerk geen reële afweging mogelijk maakt van het economisch belang dat is gemoeid met de agrarische bebouwing achter het lint. De NLTO verzoekt derhalve in paragraaf C.4.1. duidelijk aan te geven dat rekening houden met de waarden als opgenomen in de bijlage met kaarten niet de ontwikkeling van de hoofdfunctie zal belemmeren.

Bouwvlakken van 1 naar 1,5 ha vergroot

De NLTO stelt met instemming vast dat in het ontwerp POP II wordt toegestaan dat agrarische bouwvlakken worden vergroot van 1 naar 1,5 ha bij recht. GS onderkennen hiermee dat het overgrote deel van de agrarische bedrijven die zich richten op de toekomst moeten groeien. Steeds meer bedrijven lopen dan ook tegen de grenzen van het huidige bouwvlak van 1 ha aan.

Verantwoorde ontwikkeling intensieve veehouderij toestaan, motie deels uitgevoerd

De beschrijvingen en het voorgestelde beleid t.a.v. de intensieve veehouderij in het ontwerp POP II ademt onbegrip voor ontwikkeling van deze agrarische sector. Dat was ook al het geval in het POP I. Uiteindelijk spraken door een motie de staten destijds nog uit dat aan bestaande intensieve veehouderijbedrijven in Drenthe ontwikkelingsperspectieven zou worden geboden. Dit resulteerde in een klankbordgroep waarvan de conclusies in het POP II zouden worden verwerkt.

GS onderstrepen dat de provincie al geruime tijd een terughoudend beleid voort t.a.v. intensieve veehouderij en verwijzen voor aanpassing van het beleid naar de conclusies van de klankbordgroep. Deze zijn in de opvatting van GS verwerkt in het ontwerp POP II door de verruiming van het bouwvlak in de zones I en II.

De NLTO merkt op dat aan de inhoudelijke argumenten van de NLTO inzake de ontwikkelingen in de intensieve veehouderij wordt voorbij gegaan. Deze sector is in Drenthe relatief gering van omvang. Megabedrijven zijn er nagenoeg niet en bovendien worden veel varkens en kippen grondgebonden op gemengde bedrijven gehouden. Door wetgeving is ook in de toekomst alleen een verdere ontwikkeling denkbaar waarbij grond en dieren met elkaar zijn verbonden. Desondanks bevat POP II diverse sloten op intensieve veehouderij, waardoor tal van agrarische bedrijven een duurzame en economisch perspectiefvolle ontwikkeling wordt onthouden. GS willen eenvoudig geen ruimte aan deze bedrijfstak toestaan. Zij beschouwt dat kennelijk als een vaststaand gegeven en heeft geen behoefte aan discussie hierover. Economische, planologische en ecologische argumenten maken geen indruk. De NLTO betreurt dit ten zeerste en roept de provincie nogmaals op om:

- bestaande intensieve veehouderijbedrijven in zone III en IV dezelfde ontwikkelingsruimte te bieden als in zone I en II;
- meer ruimte te bieden voor inplaatsing intensieve veehouderijbedrijven vanuit knelsituaties in Drenthe;
- grondgebonden ontwikkeling van varkens en kippen meer ruimte te geven door een tweede tak toe te staan in zone I en II

Doorwerking wijziging natuurgebiedsplan in zonering

In november 2003 hebben GS de actualisering van het Natuurgebiedsplan vastgesteld. Hierbij is o.a. besloten is om van enkele percelen landbouwgrond de natuurbegrenzing in te trekken. Die in het kader van de EHS begrensde gebieden hebben zijn in de integrale zonering aangeduid met zone 4 of 5, waardoor deze gronden ook de basisbescherming van de EHS kregen. Nu GS hebben besloten dat enkele percelen niet langer zijn begrensd en derhalve blijvend voor landbouwgebruik zijn bestemd acht de NLTO het logische en noodzakelijk dit in de zone-aanduiding tot uitdrukking te brengen. Deze percelen dienen dus weer in dezelfde zone ingedeeld te worden als de direct aangrenzende landbouwgrond. Voorbeeld hiervan is een perceel in het Zwiggelerveld dat als gevolg van het terugdraaien van de begrenzing op de functiekaart weer aangeduid zou moeten worden als zone 2. De NLTO verzoek u de functiekaart aan te passen.

Samengevat doet de NLTO m.b.t. de beschrijvingen van de zones de volgende voorstellen:

Zone I (blz. 65-66):

- de doorwerking van bijlage C beperken tot nieuwvestiging van bedrijven. De zinsnede (blz. 65) 'Waar openheid...kan zijn' kan vervallen. Op voorhand moet de vestiging van een nieuw bedrijf in open gebied niet worden uitgesloten als er belangrijke landbouwkundige motieven zijn (bijvoorbeeld vanwege de verkaveling en ontsluiting) om een bedrijf aldaar te vestigen.
- de toets aan bijlage C voor inrichtingsmaatregelen en nieuwe bebouwing op bestaande locaties kan vervallen;
- in het kader van een grondgebonden bedrijfsontwikkeling de toevoeging van een tak van intensieve veehouderij aan een grondgebonden bedrijf toestaan;
- de vestiging van nieuwe intensieve bedrijven toe te staan in samenhang met de verplaatsing van een bestaand intensief veehouderijbedrijf dat door ruimtelijke plannen, EHS en/of milieuregeling op de oude locatie geen reëel toekomstperspectief heeft;

m.b.t. water:

- in de beekdalen zoveel mogelijk ernaar streven dat wateroverlast wordt voorkomen en een optimale inrichting voor de landbouw handhaven of realiseren;
- de bepaling inzake de bijlage C en vier bijbehorende kaarten voor de inrichting van waterlopen laten vervallen.

Zone II (blz. 67-68):

- m.b.t. de paragraaf inrichting (blz. 67) de betekenis van de bijlage C en de vier bijbehorende kaarten wijzigen door vast te leggen dat nagegaan moet worden of hiermee rekening kan worden gehouden (in plaats van de dwingende formulering dat de kwaliteiten

moeten worden gehandhaafd waardoor een evenwichtige afweging van belangen op voorhand niet mogelijk is);

- t.a.v. nieuwe bebouwing wordt nagegaan of rekening kan worden gehouden met de instandhouding van open ruimten. Uitbreiding van bestaande agrarische bedrijven (i.p.v. in het algemeen) is mogelijk;
- t.a.v. bestaande intensieve veehouderij en uitbreiding van grondgebonden bedrijven met een tak van veehouderij dezelfde regeling vaststellen als die welke de NLTO voorstelt voor zone I;
- m.b.t. milieu en water gelden landelijke milieunormen.

Zone III (blz. 67-68):

- Aan de eerste zinsnede van de paragraaf 'Inrichting' toevoegen dat inrichtingsmaatregelen ook worden afgestemd op verbetering van de structuur van de landbouw. Daarmee wordt de nevenschikking van landbouw en andere waarden tot uitdrukking gebracht. De huidige formulering gaat uit van onderschikking van de landbouw. Dit is in tegenspraak met de doelstelling van zone III;
- de formulering inzake de betekenis van de bijlage C en bijbehorende kaarten nuanceren. Voorgesteld wordt met de bijlage C en bijbehorende kaarten rekening te houden. Hierdoor blijft er ruimte voor een afweging van de gelijkwaardige belangen van natuur, landschap en landbouw;
- m.b.t. de toegankelijkheid voor gemotoriseerd verkeer een uitzondering maken voor agrarisch verkeer;
- ook aan bestaande intensieve veehouderijbedrijven een bouwvlak van 1,5 ha toe te kennen en reële uitbreidingsmogelijkheden te bieden.

Zone IV (blz. 69-71):

- Gelet op de doelstelling waarin een verweving van functies o.a. van landbouw wordt voorgestaan ligt het voor de hand dat onder de paragraaf 'Inrichting' m.b.t. de inrichtingsmaatregelen landbouw wordt toegevoegd als belang waarmee ook afstemming moet plaats vinden. M.b.t. de bijlage C geldt hetzelfde voorstel als bij zone III;
- t.a.v. water het GGOR afstemmen op bestaand agrarisch en niet-agrarisch grondgebruik i.p.v. op natuurdoelen. De huidige formulering impliceert een onder- i.p.v. een nevenschikking van landbouw;
- maaiveld daling van landbouwgronden door oxidatie en klink kan worden gecompenseerd;
- terugdringing van wateraanvoer geldt niet voor gronden die in agrarisch gebruik zijn;
- m.b.t. de toegankelijkheid van het gebied en intensieve veehouderij wordt dienovereenkomstig onder zone III is genoemd voorgesteld.

7. Ruimte voor ruimte voor kwaliteit en ontwikkeling

Doelmatige invulling geven aan voormalige agrarische bedrijfsgebouwen

Ook GS onderkennen dat tal van agrarische bedrijfsgebouwen hun oorspronkelijke functie verliezen. Voor dergelijke bebouwing is onder randvoorwaarden een woonbestemming ten behoeve van zowel enkele als meervoudige bewoning mogelijk. Ook zijn eventuele nevenactiviteiten toegestaan. Voorwaarden zijn dat de waarden van de omgeving in stand blijven alsmede ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw. Indien bij bestaande waardevolle bebouwing instandhouding het doel is willen GS dat eisen worden gesteld aan de bebouwing met het oog op de ruimtelijke samenhang en de landschappelijke inpassing. De kwalitatieve randvoorwaarden voor woonbebouwing in het buitengebied – waarmee de NLTO overigens kan instemmen – zijn nagenoeg onveranderd gebleven. Een verbetering is dat de regels uit het voorontwerp t.a.v. de vloeroppervlakte en compensatie bij afbraak (de 100 m²/25 % regeling) zijn vervallen.

Hiervoor in de plaats is opgenomen dat ten aanzien van de overige voormalige agrarische bebouwing is het beleid gericht op vermindering van de bebouwingsomvang vooral van grootschalige stallen voor (pluim)vee. Binnen deze randvoorwaarden schept de provincie beleidsruimte voor gemeenten.

Ten aanzien van het gebruik van voormalige agrarische gebouwen voor bedrijfsvestiging geldt dat de bedrijfsactiviteiten kleinschalig van aard moeten zijn en in het algemeen in het hoofdgebouw moeten plaats vinden. Activiteiten in losstaande schuren achten GS minder gewenst. GS hebben de kwalitatieve randvoorwaarden eveneens gehandhaafd. Ook hier is de 100 m²/25 % regeling bij afbraak en nieuwbouw vervallen. Een gemeentelijke planologische regeling voor bedrijfsvestiging in voormalige agrarische bedrijfsgebouwen wordt beoordeeld op dezelfde criteria als die voor wonen.

De NLTO merkt op dat GS het beleid voor wonen en werken in voormalige agrarische bedrijfsgebouwen enigszins verruimen door het vervallen van stringente oppervlaktecriteria. Dit zal kunnen bijdragen aan een betere benutting van deze gebouwen. Evenwel dit zal niet voldoende zijn om bij de dreiging dat bij grote voormalige agrarische bedrijfsgebouwen een negatieve ontwikkeling optreedt zoals verwaarlozing en kwaliteitsverlies. tegen te gaan.

Opwaardering nodig voor sanering en verplaatsing

De NLTO pleit voor een regeling die voormalige agrarische bedrijfsgebouwen aantrekkelijk maakt in de markt voor wonen en werken, zulks met het oog op de verplaatsing van bedrijven vanuit perspectiefloze locaties en het versterken van de kwaliteit van het buitengebied. De NLTO blijft derhalve bepleiten dat een ruimte voor ruimte regeling mogelijk wordt met verhandelbare bouwrechten waarbij afbraak van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen mag worden gecompenseerd met woningbouw van vergelijkbare omvang

op een andere locatie dan wel op dezelfde locatie. Het spreekt voor zich dat hierbij randvoorwaarden gelden. Deze kunnen zijn:

- iedere afgebroken m2 voormalig agrarisch bedrijfsgebouw levert 1 m3 wooninhoud op;
- gemeenten stellen een plan op voor de locaties waar terugbouw kan plaats vinden. Voor deze locaties geldt in ieder geval dat:
 - aangesloten wordt op bestaande bebouwing nabij dorpen
 - een combinatie met een landgoed met bijvoorbeeld meerdere wooneenheden mogelijk is.

8. Land- en tuinbouw

Detailregels laten vervallen

De paragraaf land- en tuinbouw (blz. 155-159) uit het ontwerp POPII beschrijft het belang en de positie van de landbouw in Drenthe alsmede de conclusies uit de Drentse Landbouw Agenda. Voor de doorwerking ervan wordt verwezen naar de integrale zonering. In aanvulling daarop worden in de paragraaf nadere gedetailleerde regels aan de ontwikkeling van agrarische bedrijven gesteld. In z'n algemeenheid vraagt de NLTO zich af of een dergelijke detaillering in een provinciaal omgevingsplan thuis hoort. De NLTO vindt dat de integrale zonering en de algemene kwaliteitsdoelstellingen voor landschap en natuur reeds meer dan voldoende waarborgen bieden voor een verantwoorde afweging van mogelijkheden voor agrarische bedrijfsontwikkeling op gemeentelijke niveau in met name de bestemmingsplannen. Voorbeelden van onnodige detaillering zijn de regelingen voor torensilo's, schuilstallen, omvang kassenbouw als neventak, vestiging van kwekerijen in (voormalige) agrarische bedrijfsgebouwen, detailhandel door kwekerijen en paardenhouderijen.

Ook nieuwvestiging bieden aan kwekerijen

Ten aanzien van kwekerijen zij in het bijzonder nog opgemerkt dat de verplichting tot vestiging in een bestaande boerderij op grote praktische bezwaren kan stuiten omdat in veel vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen, met name in veestallen, de inrichting van een bedrijfsgebouw voor een kwekerij vaak niet doelmatig mogelijk is. De bestaande gebouwen moeten doorgaans worden gesloopt. Bij aankoop van zo'n bedrijf wordt in feite alleen een bouwterrein gekocht met extra kosten voor sanering van de bestaande gebouwen. Mede begrepen het vestigingsbeleid voor andere agrarische bedrijven wordt aan kwekerijen ten onrechte mogelijkheden tot nieuwvestiging onthouden. Hierbij kan de NLTO zich overigens wel voorstellen dat deze mogelijkheden alleen worden geboden aan aanvragers die in de voorgaande jaren hebben bewezen een volwaardig bedrijf te hebben gevoerd.

9. Natuur

Plannen voor nieuwe natuur schieten als paddestoelen uit de grond, maar geld voor financiering blijkt dikwijls een probleem. De NLTO vindt daarom dat eerst bestaande

natuurplannen gebaseerd op de realisatie van de EHS moeten worden uitgevoerd voordat nieuwe plannen worden gemaakt. Dat betekent dat de EHS op blijvende steun van de NLTO kan rekenen maar nieuwe natuurplannen zeer kritisch zullen worden beoordeeld.

Robuuste verbindingzones: grote claims, geen uitzicht op realisatie, wel onrust

Op de ontwikkelingskaart staan 3 robuuste verbindingzones aangegeven. GS heeft ermee ingestemd deze te realiseren mits het Rijk hiervoor voldoende middelen beschikbaar stelt. Dat is nog niet het geval zodat GS zich thans primair richten op 'reguliere' ecologische verbindingzones. Het ruimtebeslag van de robuuste verbindingzones is groot. Alleen voor de zone Sallandse Heuvelrug – Drents Plateau is aldus het ontwerp POPII 500 ha van de 1.650 ha die vereist zou zijn beschikbaar. Waaruit die beschikbaarheid blijkt en of deze ook financieel is zeker gesteld blijft ongewis. Evenmin zijn de planologische gevolgen van deze aanduidingen duidelijk alsook de eventuele doorwerking naar lopende landinrichtingsprojecten. De NLTO vindt het onjuist planologische reserveringen en aanduidingen op te nemen voor nieuwe natuurplannen die met zoveel onzekerheden zijn omgeven. De aanduidingen robuuste verbindingzones zouden derhalve moeten vervallen. In ieder geval is het redelijk als nadrukkelijk wordt uitgesproken dat een dergelijke aanduiding verder geen doorwerking in bestemmings- en gebiedsplannen behoeft. Indien te zijner tijd realisatie mogelijk blijkt kan door een wijziging van het natuurgebiedsplan e.e.a ook ruimtelijk worden vastgelegd.

10. Nationale parken

GS streven ernaar te komen tot de instelling van een Nationaal Park Ooster- en Westervand alsmede Bargerveen. GS baseren dit op een advies uit 1975 waarin deze gebieden reeds werden genoemd. GS zien louter voordelen en verwachten geen negatieve effecten voor de landbouw of voor recreatie. De meerwaarde van een nationaal park is echter evenmin duidelijk. Bovendien heeft het Rijk uitgesproken geen nieuwe nationale parken te zullen instellen. Derhalve kan het streven naar nieuwe nationale parken in Drenthe wegens het illusoire karakter ervan, beter vervallen.

11. Windenergie

Het ontwerp POPII is t.a.v. windenergie (blz. 169) zeer terughoudend. Er wordt vanuit gegaan dat een turbine een grote invloed heeft op het landschap en klaarblijkelijk is dat bij voorbaat een schadelijke invloed. Dat resulteert erin dat wordt ingezet op een windmolenpark in Coevorden om te voldoen aan de afgesproken taakstelling van 15 mW in Drenthe.

Met ruimte voor windmolenparken gevraagd

De NLTO vindt het beleid t.a.v. windmolens in Drenthe tamelijk defensief. De NLTO is ervan overtuigd dat ook elders in Drenthe op verantwoorde wijze windmolenparken kunnen worden gerealiseerd en vraagt derhalve hiervoor in het POPII meer ruimte te bieden. Goede mogelijkheden voor windmolenparken zijn er ondermeer in bijvoorbeeld Midden Drenthe en in de Veenkoloniën. De taakstelling van 15 mW zou hierbij niet als bovengrens moeten worden gehanteerd..

12. Archeologie

De NLTO onderstreept de waarde van archeologische erfgoederen. Tevens evenwel dient ook hier een afweging met sociaal-economische belangen van ruimtelijke ontwikkeling en beperking van regeldruk te worden gemaakt. Het ontwerp POPII vermeldt (blz. 189) dat in gebieden die op kaart H een middelhoge tot hoge verwachtingswaarde hebben er een vooronderzoek moet plaats vinden bij voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betreft het overgrote deel van de provincie.

De NLTO vindt dat deze algemeen gestelde bepaling verduidelijking en nuancering behoeft. Het kan toch immers niet zo zijn dat alle ruimtelijke ontwikkelingen aan een vooronderzoek moeten worden onderworpen. De NLTO is van mening dat voor agrarische werkzaamheden en bebouwing een dergelijk onderzoek niet van toepassing zou moeten zijn.

13. Milieubeschermingsgebieden/bruto EHS

Bruto EHS op ontwikkelingskaart laten vervallen

Op de Ontwikkelingskaart no. 3 staan milieubeschermingsgebieden/bruto EHS aangeduid. Met name de toevoeging 'bruto EHS' schept verwarring. Immers in Drenthe is door vaststelling van het Natuurgebiedsplan de bruto EHS reeds ingedikt tot de netto EHS, zijnde de bestaande kernnatuurgebieden en nieuwe natuurgebieden. Deze in het ontwerp POPII ook opgenomen op kaart 8. De NLTO is van mening dat hiermee in Drenthe de bruto EHS geen ruimtelijke relevantie meer heeft. De NLTO vindt het onacceptabel de ze op de ontwikkelingskaart op te nemen.